

Ana Petravić
**MEĐUKULTURNA
KOMPETENCIJA
U NASTAVI
STRANIH JEZIKA**

Od teorijskih koncepata
do primjene
Školska knjiga, Zagreb, 2016.,
392 str.

S obzirom na rastuću multikulturalnost u današnjem društvu i intenziviranje kontakata s osobama i sadržajima iz raznih kulturnih sredina i jezičnih zajednica, međukulturna kompetencija smatra se jednom od ključnih kompetencija koje pojedinac u tijeku obrazovanja mora razviti kako bi se uspješno nosio s izazovima suvremenog društva u privatnom, obrazovnom i poslovnom području života. Svoj doprinos ostvarenju ovog cilja tijekom školskog obrazovanja trebala bi dati nastava svih predmeta pa tako i nastava stranih jezika, čiji zadatak nije samo posredovanje jezičnih znanja i vještina u stranome jeziku, nego i priprema učenika za susrete s pripadnicima drugih kultura. Znanstvena monografija ***Međukulturna kompetencija u nastavi stranih jezika. Od teorijskih koncepata do primjene*** autorice Ane Petravić bavi se upravo specifičnim doprinosom nastave stranih jezika razvoju međukulturne kompetencije, istražujući glotodidaktičke i primijenjeno lingvističke konceptualizacije međukulturne kompetencije i njihovu primjenu u učenju i poučavanju stranih i inih jezika.

Knjiga je strukturirana u sedam poglavlja. U uvodnom poglavlju autorica nudi moguća određenja koncepata *međukulturne kompetencije*, *kulture* i *međukulturnosti* iz perspektive glotodidaktike i primijenjene lingvistike te daje sažet pregled etabliranja međukulturne kompetencije kao važnog cilja u nastavi stranih jezika s posebnim osvrtom na razvoj međukulturnog pristupa u Hrvatskoj. U ovom poglavlju autorica također kao neizostavan preduvjet za ostvarenje međukulturnog pristupa u nastavi

stranih jezika vidi modele međukulturne kompetencije prilagođene tom kontekstu. S tim u vezi kao ključne kriterije za konceptualizaciju međukulturne kompetencije ističe: dostatnu horizontalnu diferencijaciju sastavnica međukulturne kompetencije, uključenost kognitivne, afektivne i pragmatične dimenzije te kulturno specifičnih i opće kulturnih komponenata, uvrštenje vertikalne razrade s obzirom na progresiju učenja, transparentnost odnosa stranojezične i međukulturne kompetencije te jezika i kulture i naposljetku glotodidaktički primjereno definiranje pojma kulture na kojem se model temelji.

Rukovodeći se tim kriterijima, autorica u središnjim poglavljima monografije redom analizira teorijske komponentne modele (2. poglavlje), teorijske razvojne modele (3. poglavlje), primijenjene modele (4. poglavlje) i empirijski provjerene modele međukulturne kompetencije (5. poglavlje). Analiza obuhvaća širok spektar modela međukulturne kompetencije, od široko recipiranih (npr. Bennett 1986., 1993., 1998.; Byram 1997., 2009.; ZEROJ 2005) do manje poznatih modela (npr. Beacco 2004; Candelier i sur., 2012., Caspari i Schnischke 2007.; 2009.; Roche 2001., Witte 2006., 2009.). Uključujući doprinose interkulturalista, glotodidaktičara i primijenjenih lingvisti engleskog, njemačkog i francuskog govornog područja, ova analitička poglavlja omogućavaju sustavan uvid u raznovrsne tradicije i pristupe konceptualizaciji međukulturne kompetencije. Osobitu pozornost autorica posvećuje empirijski provjerenim modelima međukulturne kompetencije koji se temelje na istraživanju međukulturne kompetencije i procesa njenog stjecanja u određenih dobnih skupina učenika (Eberhardt 2013.; Liddicoat 2006.; Liddicoat i Scarino, 2011.; Šenjug Golub, 2013.). U kritičkim osvrtima na pojedinačne modele i skupine modela autorica obrazlaže njihove mogućnosti i ograničenja u kontekstu učenja i poučavanja stranih jezika. Koncepte, etimologiju i međusobnu usporedbu modela međukulturne kompetencije pojašnjava brojnim grafičkim prikazima.

Funkciju analiziranih modela autorica oprimjeruje u četiri izdvojena područja njihove primjene osobito važna za realizaciju cilja razvoja međukulturne kompetencije učenika u nastavi stranih jezika (poglavlje 6). Riječ je o izradi kurikula, modeliranju zadataka, evaluaciji učeničkih postignuća te obrazovanju i usavršavanju nastavnika stranih jezika. Brojnim primjerima implementacije ili pak zanemarivanja teorijskog fundiranja međukulturne kompetencije u navedenim segmentima autorica zorno pokazuje neizostavnu ulogu modela međukulturne kompetencije. Pored analize aktualnih temeljnih obrazovnih dokumenta u Hrvatskoj, pregleda i primjera utjecaja čimbenika relevantnih za razvoj međukulturnih zadataka i elementa njihove konstrukcije, u ovom se poglavlju analiziraju tradicionalni, psihometrijski evaluacijski instrumenti i alternativni oblici za praćenje razvoja međukulturne kompetencije poput portfolija. Prikaz primjene modela međukulturne kompetencije u razmatranju

i istraživanju kompetencija učitelja stranih jezika osposobljenih za razvoj međukulturne kompetencije učenika u vidu kompetencijskih profila nastavnika zaključuje ovo egzemplifikacijsko poglavlje.

U zaključnom poglavlju autorica naglašava da sve kategorije prikazanih modela imaju svoje mjesto i ulogu u području učenja i poučavanja stranih jezika, no da empirijski provjereni modeli zbog perspektive specifične ciljne skupine učenika i konteksta učenja i poučavanja daju najadekvatniju osnovu za koncipiranje integracije međukulturne kompetencije u nastavu stranih jezika. Pritom se zalaže za čvršće povezivanje jezičnog i međukulturnog učenja te nudi novi pogled na konceptualizaciju „jezičnih“ sastavnica i međukulturne komponente široko shvaćene (međukulturne) komunikacijske kompetencije. S obzirom na primjereno poimanje kulture naglašava potrebu kompromisa između tradicionalnog, pretežno homogenizirajućeg i zatvorenog shvaćanja kulture i poststrukturalističkog atomiziranog, transkulturnog zahvaćanja kulture tj. uključivanja obaju pogleda na kulturu ovisno o dobi učenika i fazi učenja. Osnovnim preduvjetom za cjeloviti razvoj međukulturne kompetencije učenika smatra sinergijsko djelovanje svih segmenata nastave stranih jezika na temelju konsenzusa o konceptualizaciju komponenata i razvoja međukulturne kompetencije te o jezično-razvojnog i kulturno-teorijskom shvaćanju toga procesa. Također naglašava potrebu da se u širem odgojno-obrazovnom kontekstu na razvoju međukulturne kompetencije učenika usklađeno angažiraju nastavnici svih predmeta.

Uzevši u obzir važnost međukulturne kompetencije kao općeg i specifičnog odgojno-obrazovnog cilja, ova publikacija predstavlja važan korak u postizanju spomenutog konsenzusa u području nastave stranih jezika i jezičnog obrazovanja uopće te time stvara i platformu za uspostavljanje sinergija s drugim predmetnim područjima. Stoga će knjiga ***Međukulturna kompetencija u nastavi stranih jezika. Od teorijskih koncepta do primjene*** s obzirom na svoj teorijski, empirijski i primijenjeni karakter naići na interes ne samo praktičara i znanstvenika profesionalno vezanih uz nastavu stranih jezika i jezično obrazovanje kao i stručnjaka iz drugih područja već i šireg kruga čitatelja zainteresiranih za aktualna odgojno-obrazovna pitanja.

Dr. sc. Željka Knežević